

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/36748>

Please be advised that this information was generated on 2020-09-19 and may be subject to change.

Boom Juridische uitgevers
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
F (070) 330 70 30
E info@bju.nl
I www.bju.nl

EstateTip

Afl. 2005-41

5 oktober 2005

Wie goed doet, goed ontmoet! Welke algemeen nut beogende instelling doet het goed? (II)

In *EstateTip* 2005-40 zijn wij op het ‘fenomeen’ *algemeen nut beogende instelling* ingegaan, en hebben we de – relatieve – betekenis van een rangschikking als ‘art. 24 lid 4-instelling’ geconstateerd. In deze *EstateTip* zullen we enkele ‘varia’ van de algemeen nut beogende instelling en de aftrekbare (periodieke) gift behandelen.

Het antwoord op de vraag wanneer een instelling het algemeen nut beoogt, is, zo stelden wij vorige week reeds, niet met een enkele vuistregel aan te geven. Voorts kan men zich afvragen welke prestaties jegens een ‘instelling’ als gift kunnen worden beschouwd. Artikel 6.33 letter a Wet IB 2001 verstaat onder gift immers de bevoordeling uit vrijgevigheid alsmede de verplichte bijdrage waar geen directe tegenprestatie tegenover staat, terwijl de civielrechtelijke definitie in artikel 7:186 lid 2 BW spreekt van iedere handeling die ertoe strekt dat degenen die de handeling verricht, een ander ten kost van eigen vermogen verrijkt. Het verschil wordt gevormd door de *verplichte bijdrage* waar geen directe tegenprestatie tegenover staat.

Illustratief voor beide vraagpunten is het arrest van de Hoge Raad van 15 april 2005 (nr. 38180, V-N 2005/21.17), waarin het draaide om de aftrekbaarheid van de bijdrage aan een harmonieorkest, waarin belanghebbende speelde.

Om te bezien welke overwegingen kunnen leiden tot de kwalificatie ‘algemeen nut beogende instelling’ citeren wij Hof 's-Hertogenbosch (12 april 2002, nr. 98/3507, V-N 2002/27.1.6), van wiens arrest cassatie werd ingesteld:

‘Gelet op de feitelijke werkzaamheden van de harmonie, (...), is het Hof van oordeel, dat de harmonie als een het algemeen nut beogende instelling kan gelden. Immers haar activiteiten raken op zichzelf rechtstreeks de op de plaatselijke gemeenschap betrekking hebbende en mitsdien als algemeen te beschouwen belangen, aan welke belangen dienstbaar is het bevorderen van de muzikale kennis en vaardigheid van de leden van de harmonie. Het Hof acht voorts aannemelijk dat het dienen van dit algemeen belang als streven van de harmonie voorop staat. Hieraan doet niet af, dat in casu stellig ook particulieren belangen van de muzikanten worden beoogd, zoals deelname aan

bondsconcour, omdat de primaire werkzaamheden van de harmonie op zichzelf rechtstreeks het algemeen belang raken.'

Het oordeel van het hof bleef in cassatie onbestreden. Het past overigens in de 'lijn' die in de nogal feitelijk getinte jurisprudentie over de 'algemeen nut-kwalificatie' valt te ontdekken, te weten dat het algemeen belang het – primaire – *doel* van de instelling dient te zijn en niet een *gevolg* van de gekozen activiteiten.

In cassatie stond de door belanghebbende verstrekte bijdrage aan het harmonie-orkest centraal, welke door het hof noch als een contributie, noch als de nakoming van een verplichting van moraal en fatsoen werd aangemerkt maar als een bevoordeling uit vrijgevigheid waaraan door belanghebbende geen op geld waardeerbare aanspraken kunnen worden ontleend.

De Hoge Raad over deze geldelijke bijdrage:

'Voor het antwoord op de vraag of een betaling is aan te merken als een gift is (...) niet meer van belang of sprake is van een niet-verplichte dan wel van een verplichte bijdrage, terwijl daarvoor evenmin van belang is of de begiftigde de betaling mag beschouwen als de voldoening van een haar toekomstige prestatie (...).'

Voor de aftrekbaarheid van de verplichte bijdrage is *feitelijk* slechts van belang of met de betaling geheel of gedeeltelijk waardeerbare aanspraken zijn ontstaan, waarvan bij de onderhavige 'harmonie-casus' geen sprake was en de bijdrage dan ook voor de inkomstenbelasting aftrekbaar bleek.

Over de vraag of sprake is van een 'directe tegenprestatie' tegenover een verplichte bijdrage, had Hof 's-Hertogenbosch zich al eerder gebogen (Hof 's-Hertogenbosch 28 mei 2003, V-N 2004/10.11). In de betreffende casus was belanghebbende lid van een boeddhistische kerkgenootschap, dat als algemeen nut beogende instelling werd aangemerkt. De leden van dat genootschap betaalden een contributie waarvan de hoogte afhankelijk was van de duur en het aantal cursussen die zij bezochten ter overdracht, gemeenschappelijke bestudering en praktisering van de Mahayana Boeddhistische Leer. Hof 's-Hertogenbosch besliste dat de contributies aftrekbaar waren nu deze niet tegenover een directe tegenprestatie van het genootschap stonden omdat aannemelijk werd gemaakt dat de cursussen in wezen religieus onderricht, gebeds- en inwijdingsbijeenkomsten betroffen. Dat de hoogte van de contributies mede afhankelijk was van de deelname, deed daaraan niet af.

Al met al blijkt dat de *aftrekbare periodieke gift* de grenzen van de civielrechtelijke gift, waarvan de vrijgevigheid een constitutief element vormt, ver te buiten gaat. Zelfs verplichte contributies kunnen – mits zij een periodiek karakter vertonen – aftrekbaar voor de inkomstenbelasting zijn. Onder het motto 'wie het kleine niet eert, is het grote niet waard' mag de estate planner dergelijke 'fiscale kruimels' niet over het hoofd zien.

De Staatssecretaris van Financiën deed met zijn besluit van 8 augustus 2005 (nr. CPP2005/1373M) ook nog wat 'duiten in het zakje'. Zo achtte hij de declarabele maar *niet-gedeclareerde* kosten die voor de stichting Scouting Nederland en

daarmee gelijk te stellen regionale (scouting)afdelingen werden gemaakt, aftrekbaar, nu deze instellingen het algemeen nut beogen. Daarentegen zijn de kosten voor het feitelijke groepswork van een scoutinggroep niet als gift aftrekbaar omdat deze groep niet als een dergelijke instelling kan worden aangemerkt (zie ook Hof 's-Hertogenbosch 13 december 1989, nr. 1109/88). Hetzelfde geldt voor een aan een scoutinggroep gelieerde stichting, die als één instelling kunnen worden beschouwd, omdat de primaire doelstelling van de stichting het dienen van de *particuliere* belangen van de scoutingleden betref.

Er is beter nieuws voor de serviceclubs, die – volgens de aan de staatssecretaris voorgelegde vraag – een stichting oprichten met een charitatief doel, waaraan de clubleden bijdragen verstrekken.

Deze giften zijn aftrekbaar indien:

- 1 de instelling (stichting) een aparte, zelfstandige rechtspersoon is;
- 2 er geen koppeling bestaat tussen de hoogte van de bijdrage aan de instelling en de hoogte van de te betalen contributie aan de serviceclub;
- 3 de stichtingsstatuten voldoen aan de voorwaarden van artikel 24 lid 4 SW (zie *Estate Tip* 2005-37); statutenwijzigingen dienen aan de Belastingdienst/Oost-Brabant/kantoor 's-Hertogenbosch te worden gemeld;
- 4 de instelling jaarlijks een exploitatieoverzicht aan gemeld belastingkantoor verstrekt.

Ten slotte mag de ecclesia zich ook op een welwillende houding van de staatssecretaris verheugen. De aan hem voorgelegde vraag was of bijdragen voor kerkelijk wijkwerk, stipendia voor het lezen van missen e.d., welke niet aan de kerkelijke instelling maar aan de betrokken geestelijke(n) plegen te worden gegeven, als gift kunnen worden beschouwd. Dat is inderdaad het geval als de gift, welke rechtstreeks aan geestelijken ter beschikking worden gesteld, voor doeleinden, die de kerkelijke instelling nastreeft of terzake van het verrichten van religieuze handelingen, wordt verstrekt. Zelfs bedragen die ter zake van huwelijksinzegening, doop en dergelijke kerkelijke plechtigheden worden voldaan en ten bate van de kerkelijke instelling of van de geestelijke als zodanig komen, zijn – aftrekbare – giften aan kerkelijke instellingen.

Het is evenwel niet voldoende dat de bijdrage in de gebruikelijke 'collectezak' wordt achtergelaten. De staatssecretaris verlangt namelijk wel schriftelijke bewijsstukken. De koster moet zijn kwitantieboekje bij de hand houden!

Tot volgende week!